

MODERN MEDIA CULTUREDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-004-9-75>**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНО-ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІМ ФАХІВЦЯМ МЕДІЙНОЇ СФЕРИ****Звєгинцова М. Е.**

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри журналістики
Харківської державної академії культури
м. Харків, Україна*

Викладання гуманітарних дисциплін практичної спрямованості майбутнім працівникам медіа має на меті формування коректного ставлення до інформаційних джерел, до самої інформації, каналів її просування та способів функціонування. Окрім цього, важливим моментом є сучасне розуміння журналістики, реклами й PR – їх спільних і принципово відмінних рис, а також комплексне бачення їх складових. Оскільки інформаційна грамотність є лише одним із необхідних елементів професійності сучасного діяча медійної сфери, не менш важливо допомогти студентам навчитися не тільки вправно аналізувати, але й самостійно створювати цінний і актуальний контент.

Такі дисципліни професійно-гуманітарного кола, як «Вступ до журналістики/PR», «Теорія твору та тексту» «Дискурс-аналіз», «Аналіз дискурсу медіа», «Креативне письмо», «Копірайтинг», «Риторика і спічрайтинг» та ін., досвід викладання яких лежить у основі цієї статті – спрямовані на формування в майбутніх журналістів і діячів у сфері зв'язків із громадськістю саме системного мислення.

Актуальний матеріал є інтеграцією загальних принципів роботи зі студентами, які опановують можливі способи взаємодії з різними в естетичному й прагматичному сенсі культурними текстами. Ознайомлення з жанровими й форматворчими кліше, а також навички їх доречного використання; уміння розпізнавати й аналізувати поширені ідеологеми; моніторинг, верифікація й фактчекінг; розробка промоцій і рекламних текстів; наукове дослідження й наукова рецепція; створення повноцінного художнього продукту – все це окремі процеси спілкування з текстами культури, якість і успішність яких підвищуються в залежності

від того, наскільки розширеним є діапазон можливостей конкретного виконавця.

Отже, мета статті – окреслити можливі шляхи формування такої гуманітарної особистості, яка знатиметься на сучасних аналітичних і продуктотворчих алгоритмах і – за рахунок цього – вільно обиратиме шляхи своєї професійної адаптації та кар'єрного зросту.

Першочерговою запорукою розуміння й засвоєння матеріалу в цілому є обізнаність у предметній сфері. Тому важливо створити необхідне культурологічне тло для майбутнього розгортання самостійної роботи студентів. Цей етап пов'язаний із накопиченням досвіду безпосереднього інтуїтивного сприймання великої кількості зразків і форм. Серед питань, які постають перед викладачем у цей час, можна виділити наступні: які вербальні й невербальні культурні тексти студентам уже відомі, знайомство з якими текстами необхідно запропонувати зараз – у якій кількості й на якому рівні, яким чином розпізнаються жанрові або стилістичні характеристики цих текстів і чи можуть вони бути відтворені студентами під час моделювання нового контенту.

Полегшити доступ до більшої кількості зразків – означає не тільки розширити обрій теоретичної компетентності студента, але й подарувати йому більш різноманітний інструментарій для подальшої практичної діяльності. Однак сам процес штучної каталогізації зразків не може зробити когось більш розвинутим у аналітичному сенсі, тому необхідно проживати разом із студентами моменти їх нерозуміння, у яких матеріал чинить опір саме їх індивідуальній рецепції. Для цього знадобиться час, закладений під спілкування в групі, а не тільки для формальних комунікативних транзакцій «студент – викладач».

На той момент, коли жанрова інерція зразків набуде для студентської аудиторії достатньої сили, можна запропонувати – у залежності від фактуального наповнення дисципліни – спробувати наслідувати нещодавно інтуїтивно засвоєним формам чи практикам: метрам, тропам, зворотам, стилістичним або риторичним прийомам, фабулі, ритму, екстралінгвістичним елементам та ін.

Навіть за умови доволі простого експерименту з текстом у пародійному або травестійному дусі (коли зміні підлягає один із елементів пари «зміст-форма», а інший зберігається в якості жанрового маркера) – неможливо проігнорувати факт життєспроможності «вторинного» нового тексту. Майже завжди новий текст матиме усе генетично необхідне для сепарації від оригіналу.

Зв'язок, який виникає між оригінальним текстом культури й нещодавно створеним текстом-наслідуванням, важко ототожнити з

банальним копіюванням. Новий текст, інтертекстуально оглядаючись на зразок, виходить на власний рівень функціонування й збагачує художньо-естетичну, прагматичну, побутову або інші відповідні йому дискурсивні практики. І цей принцип зберігається не тільки для вербального типу контенту, але й працює для візуального, аудіального, змішаного й матеріально доповненого контентів. Якщо уважно подивитися на навчальний процес під запропонованим кутом зору, можна помітити потужний пізнавальний потенціал у самому моменті наслідування.

Принцип одночасного творення-пізнання імпліковано в саму теорію мімесису (наслідування; репрезентації): *imitatio, similitudo* (латиною), *Nachahmung, nachmachen, kopieren, nachbilden* (німецькою), *imitazione, rassimiglianze, rittare* (італійською), *imitation, representation* (французькою) [2, с. 399]. Отже, під час використання запропонованого методу інстанції митця і дослідника зближаються між собою.

Іншими словами – процес пізнання в своїй глибині містить таку когнітивну гру, від повернення усвідомлення якої залежить успішність навчального процесу в цілому. Якщо ж звернутися до художньої творчості як до прикладу максимальної свободи митця, то навіть тут тема використання вже існуючих елементів залишиться актуальною. Справжні художні зразки характеризуються, як правило, таким високим рівнем роботи з претекстами й культурною пам'яттю про них, що подекуди нівелюють тлумачення «інтертекстуальності» як співвідношення конструктів.

Саме тому під час роботи зі студентами доречно обійти страхи щодо бездумного, бездушного наслідування – і керуватися мотивами наслідування-генерування, наслідування-творення. Наприклад, серед характерних стратегій «Креативного письма» можна назвати різні види стимуляцій до створення нового тексту через відправну точку вже відомого. Практика викладання цієї дисципліни проявляє нульову вірогідність появи тотожних реконструкцій цілого: навіть тоді, коли студенти отримують однакове для всіх завдання й ідентичний стартовий елемент для процесу відтворення.

Так само через форматворче наслідування студенти першого курсу легше засвоюють принципи побудови журналістських вербальних і аудіально-візуальних текстів – і таким чином дисципліна «Вступ до журналістики» втрачає характер суто теоретичного ознайомлення. Теоретична база від цього лише виграє, тому що студенти – після потужної практичної лабораторії – спроможні самостійно відрефлексувати необхідні положення.

Евристичний шлях творення-пізнання особливо важливий у таких сферах, які пов'язані з ідеєю прямого впливу. Доречним буде використовувати запропоновану модель під час викладання таких дисциплін, як «Риторика», «Спічрайтинг», «Копірайтинг», кожна з яких демонструє різні версії урахування інстанції адресата й загального контексту комунікації. У сучасному світі важливі не тільки навички моделювання аудиторії, але й коректне розуміння алгоритмів оптимізації доступу до цієї аудиторії. Тому корисно розігрувати разом із студентами ситуації, де повідомлення трансформується під впливом зміни адресата, інформаційного майданчика або перформансного зсуву його презентації.

Добре розвинута когнітивна функція є одною з характерних рис успішного аналітика медіа. Дисципліна «Аналіз дискурсу медіа» прокує студентів-старшокурсників замислитися над глибинними процесами, що закладені в людській здібності сприймати й аналізувати нову інформацію, а також над механізмами когнітивного спротиву. Для того, щоб навчитися відрізняти справжні інформаційні приводи від фейків і маніпуляцій, або для того, щоб стати відомими ньюзмейкерами чи трендмейкерами, необхідно пройти достатню кількість тренувань у сфері якісних методів досліджень. Наприклад, на практичних заняттях особливою популярністю серед студентів користуються експерименти щодо навмисного створення маніпуляційних матеріалів або щодо штучного внесення фактичних помилок у готові тексти – з подальшим аналізом і викриттям. Такі ігрові завдання допомагають розвинути професійну інтуїцію й аналітичні здібності випускників.

У головній частині запропоновано відійти від популярного в академічному середовищі стереотипу щодо належності наслідування або мімесису до нетворчих методів пізнання. Натомість акцент зроблено на баченні міметичного принципу Аристотелем [1], [3, с. 16], де мімесис виступає не копіюванням, штучним наслідуванням, повторенням уже існуючих речей, а моментом сходу нової естетичної реальності. У статті показано, що вже в самому творчому акті й через творчий акт відкривається найбільш простий і ефективний шлях до розвитку когнітивних здібностей. На матеріалі викладання практично-гуманітарних дисциплін для майбутніх фахівців у сфері медіа проілюстровано доцільність запропонованого методу, за рахунок якого студенти відчувають контакт із теоретичним матеріалом, а також знаходяться в робочому тонусі. Принципове об'єднання практики й теорії в контексті системного мислення допомагає майбутнім випускникам сформулювати професійні кейси, що необхідні для працевлаштування.

Література:

1. Аристотель. Поетика, пер. Б. Тен. Харків: Фоліо, 2018. 160 с.
2. Ліхтенштейн Ж., Декюльто Е. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том перший. Київ: Дух і Літера, 2009. 576 с.
3. Шмид В. Нарратология. Москва: Языки славянской культуры, 2003. 312 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-004-9-76>

**ВІЗУАЛЬНА РЕКЛАМА ОКРЕМИХ
УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЄКТІВ:
ОБРАЗНО-СЕМАНТИЧНА СКЛАДОВА**

Крайлюк Л. В.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри образотворчого
і декоративно-прикладного мистецтва
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна*

Виборчі перегони в Україні 2020 р. спричинили в реальному та віртуальному просторі масив графічної продукції, що на візуальному рівні проявляє діапазон світоглядних цінностей, які побутують в українському суспільстві або певним чином йому ж і нав'язуються. Завданням нашого дослідження є аналіз візуальної семантики як прояву у політичній рекламі ключових концептів окремих політичних сил, що претендували на електоральне проходження до органів місцевого самоврядування.

Особливий інтерес для нашого дослідження викликають графічні рекламні плакати новостворених партій, що представлені лише на регіональному рівні, таких, наприклад, як «Громадський контроль». Організація досить несподівано виникла на політичній карті Рівного напередодні виборів 2020 р. Логотип політичної команди складається з двох частин: шрифтової та фігуративної. Шрифтова частина акцентує власне назву партії, яка виконана підкреслено брутальним рубленим шрифтом, образне наповнення якого апелює до подій сторічної давності та асоціюється з політичними та рекламними плакатами авторства О. Родченка [2, с. 27], В. Єрмилова [1, с. 101], А. Страхова [1, с. 121].